

Natuurbeschermingscommissie

Dick van Galen

Overleg natuurbeschermingsorganisaties met het Recreatieschap Spaarnwoude

Bij verschillende organisaties, betrokken bij natuurbeschermingsactiviteiten, bestond de behoefte om te komen tot een regelmatig overleg met het Recreatieschap Spaarnwoude. Steeds heeft kennisname van inrichtingsplannen of veranderingen in de bestaande inrichting slechts plaatsgevonden bij een eventuele inspraakprocedure of realisatie. Bij verschillende organisaties of leden hiervan leefden dikwijls ideeën om het aspect natuur meer kansen te geven. Deze kunnen betrekking hebben op veranderingen van de inrichting of het beheer. Deze ideeën werden niet, of onvoldoende, opgepikt door het Recreatieschap omdat ze in een te laat stadium van de procedure werden ingebracht. Ambtelijk of bestuurlijk zit alles dan al muurvast. Het is belangrijk om vroegtijdig kennis te kunnen nemen van plannen zodat deze nog bespreekbaar zijn. Bij natuurorganisaties levende ideeën over verbetering van natuuraspecten in het recreatiegebied kunnen daarom met meer kans op succes worden besproken in een overlegorgaan.

De aanzet tot het overleg

Nog steeds gaat de omvorming van de laatste stukjes veenweide in de omgeving van Haarlem naar gebied bestemd voor intensieve dagrecreatie door. Met name publikatie van de plannen met de Veerpolder (De Jong, 1992) bracht de natuurbeschermingscommissie op het idee, samen met de Stichting Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer (VNLB), contact te zoeken met het Recreatieschap om tot een regelmatig overleg te komen. De voordelen van een dergelijk overleg zijn:

- tijdig informatie krijgen over verandering van inrichting of beheer zodat gereageerd kan worden op het moment dat verandering van plannen nog mogelijk is.
- trachten de visie van natuurverenigingen mee te nemen in het te voeren beleid.

Bij de recent gerealiseerde herinrichtingsplannen voor de recreatie is steeds getracht een deel voor natuurbouw in te richten, maar de op natuur gerichte organisaties in de regio hadden de indruk dat hun specifieke kennis bij de planvorming beter benut kon worden.

Het Recreatieschap voelde ook voor het idee. Vervolgens zijn in het najaar 1992 vertegenwoordigers van het Recreatieschap, de Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk (SZKN) en de VNLB voor de eerste keer bijeengekomen.

Ook in de doelstelling van het Recreatieschap is ondertussen iets veranderd. Naast recreatie is natuur een doelstelling geworden. Mogelijk beïnvloed door deze uitbreiding van de doelstelling reageerde het Recreatieschap positief op de voorstellen en werd op 8 januari 1993 de Werkgroep Natuur- en Landschapsbeheer Spaarnwoude ingesteld. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

- Beheersbureau Spaarnwoude
- Projectbureau Spaarnwoude
- Stichting Het Noordhollands Landschap
- Gewestelijk Milieubureau
- VNLB
- SZKN (namens de in SZKN participerende verenigingen).

Wat wordt van de deelnemende natuurorganisaties verwacht

Binnen de organisaties participierend in de SZKN is kennis over fauna en flora van het gebied aanwezig. Wij verwachten dat vanuit deze organisaties de nodige vragen en/of oplossingen worden aangereikt. Van de leden van de Vogelwerkgroep vragen wij hun opmerkingen of voorstellen te richten aan het secretariaat van de natuurbeschermingscommissie. Deze zal de voorstellen bij de werkgroep inbrengen en op ad hoc basis kunt u meepraten bij de behandeling van uw voorstel. Bedenk wel, als wij niet gevoed worden met informatie vanuit onze achterban, dan zal ons functioneren -als natuurbeschermingscommissie- veel moeilijker zijn. Er moet een interactie optreden tussen de beheerders/plannenmakers en de natuurverenigingen. Als deze wisselwerking niet ontstaat, dan is de werkgroep een kort leven beschoren. Dit zou jammer zijn, want het opofferen van waardevol gebied aan intensieve recreatie, zal door gaan. Het is evident dat we mee moeten praten over toekomstige ontwikkelingen in het gebied en de natuuraspecten zo veel als mogelijk is uit moeten buiten.

Onverlet blijft dat wij afwijzend blijven staan tegenover de omvorming van waardevol veenweidegebied naar recreatiegebied.

Welke projecten hebben onze aandacht

Tot nu toe is aandacht besteed aan de ontwikkeling van beheersvisies en -plannen voor o.a. de volgende gebiedsdelen:

Westhoffbos

Al enige tijd is het Recreatieschap bezig een gedeelte van het Westhoffbos om te vormen van cultuurbos naar natuurbos. Als eerste stap werd een gedeelte van het bos afgerasterd en werd vee ingeschaard. Met begrazing als enig instrument is het gestelde doel echter niet te halen. Op dit moment heeft het bos nog steeds het karakter van cultuurbos: de bomen in rijen met regelmatige afstanden tussen en in de rijen.

Om de structuur van het bos wezenlijk te veranderen moet meer worden gedaan. Dit jaar is op advies van de VNLB -en ook uitgevoerd door deze- de eerste aanzet gegeven tot de omvorming naar een meer gevarieerd bos. Er worden open plekken in het bos en langs de randen gemaakt en op termijn zal meer variatie ontstaan. De houtoogst zal sterk verminderen zodat meer hout in het bos achterblijft. Met het vrijkomend snoei- en dunhout worden takkenrillen gemaakt. De bedoeling is om synchroon aan de veranderende bosstructuur de ontwikkeling van de avifauna vanuit de uitgangssituatie te volgen.

Plasje Spaarnwoude

Vanuit de Vogelwerkgroep is regelmatig kritiek geleverd op de toename van de vegetatie tussen de observatiehut en de plas. Door de VNLB zijn adviezen uitgebracht voor het beheer van dit plasje. Om de steltlopers weer wat meer terug te krijgen is een groot deel van de rand vrijgemaakt van plantengroei. We hebben kunnen waarnemen dat de steltlopers al goed reageren op deze maatregel. In een volgende fase zal worden gestreefd naar nog meer grondverzet waardoor het water dichterbij de observatiehut komt.

Houtrakkerhoek

In de Houtrakkerhoek liggen het natuurreserveaat "De Batterij" en een dichtgegroeide kolk, het "Spaarnwouderveen". Om de natuurlijke en landschappelijke waarde van het reserveaat te vergroten zullen enkele aangrenzende percelen grasland worden omgevormd tot natuurontwikkelingsterrein. Door middel van een verhoogd en stabiel te houden grondwaterpeil zullen de natuur-

ontwikkelingskansen worden vergroot en wordt veraarding van het veen tegengegaan. Door het afplaggen van enkele percelen kan een waardevolle verlandingsvegetatie ontstaan. Midden in het gebied zal een voor watervogels aantrekkelijke plas worden aangelegd waarvan de gemiddelde diepte 1 meter zal zijn. Aan de noordkant van het plangebied wordt een poel gegraven waar volledige successie wordt toegelaten. Ten zuiden van de plas worden enkele poeltjes gegraven (plas-dras poeltjes). Een goede observatiehut zal het geheel afmaken.

Randzone Inlaagpolder

Deze zone bestaat uit 25 ha natuurontwikkelingsgebied gelegen rondom de Inlaagpolder. De huidige natuurwaarden van de zone zijn, ondanks de potenties, gering vanwege het intensieve grondgebruik. De zone wordt nu overwegend gebruikt als bouwland en voor een kleiner deel als grasland. In dit opzicht is er ook sprake van een overgangssituatie tussen het veenweidegebied van de Inlaagpolder en het akkerbouwgebied van de Hout-rakpolder. Eén van de doelstellingen is de ontwikkeling van natuurwaarden in een nat overgangsmilieu. Inrichting en beheer zullen erop gericht zijn een korte begroeiing te laten ontstaan in de vorm van gras, riet en ruigte. Het afwisselend voorkomen van gras, riet en ruigte draagt bij aan een gunstig milieu voor veel insectensoorten en vlinders. Er dienen in de randzone vrijwel geen boom- en struikbeplantingen te ontstaan.

Inlaagpolder

In de Beleidsnota 'Globale Begrenzing Tweede Fase Relatienota', vastgesteld door Gedeputeerde Staten in mei 1992, is deze polder (ca. 255 ha) aangewezen als Relatienotagebied. In de 'Gebiedsbeschrijvingen' horend bij de nota wordt dit gebied omschreven als een gaaf veenweidegebied met een zeer goede weidevogelstand. Na definitieve vaststelling van de begrenzing -gepland in 1995- zullen mogelijkheden ontstaan tot het afsluiten van beheerovereenkomsten. Hierbij moet met name het handhaven en ontwikkelen van een goede weidevogelstand een doelstelling zijn.

Een andere gehoorde optie is de gronden -nu eigendom van Amsterdam- in beheer te geven bij het Recreatieschap Spaarnwoude. Deze toevoeging aan het recreatiegebied zou moeten dienen als compensatie voor het verlies van de Velsbroek. Deze visie is vastgelegd in 'Visies en plannen voor de ontwikkeling van Spaarnwoude tot 2000'. Wij zullen de ontwikkeling met betrekking tot deze polder nauwlettend volgen en -indien nodig- aandringen op meer duidelijkheid.

Als bij de natuurbeschermingscommissie concrete plannen met betrekking tot het recreatiegebied bekend worden zullen wij via Fitis een uittreksel publiceren. Wij hopen dan op voldoende respons vanuit de Vogelwerkgroep om een visie op de plannen -of de bestaande situatie- te kunnen geven.

Literatuur

- De Jong, P., 1992. Weidevogeltelling in de Veerpolder. Fitis 28: 24-26).